

ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง

THE ACHIEVEMENT OF PARTICIPATION IN COMMUNITY-BASED TOURISM ACTIVITIES:
A CASE STUDY OF KAD KONG TA WALKING STREET, LAMPANG PROVINCE

ดวงพร พุทธวงศ์^{1*} และทรายทอง อุ๋นนันภาศ²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคลและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ตลอดจนศึกษาผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องพิจารณาแนวทางการพัฒนาใน 2 ประการ คือ ประการแรกด้านการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว พบว่าระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ในระดับดีทุกด้าน ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม และการรักษาความปลอดภัย ประการที่สอง ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งพบว่าความสำเร็จของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้าจะเกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ ศักยภาพความพร้อมของพื้นที่ การรักษาความหลากหลายของสินค้าและบริการ การบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม และการรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการในระดับจังหวัด

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวชุมชน ถนนคนเดินกาดกองต้า ประชาคมอาเซียน

¹ อาจารย์สาขาวิชาระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยีลำปาง

² บรรณารักษ์ปฏิบัติการ สำนักหอสมุดแห่งชาติ

* E-mail: dputtawong@hotmail.com

Abstract

This research study aims to investigate the personalization and satisfaction level of tourists and participator, and evaluate the achievement of the community-based tourism activities in Kad Kong Ta Walking Street, Lampang province. The research methodology that was used are both qualitative and quantitative research methods. The semi-structured interview form is used as a tool for qualitative data collection with a sample of 10 people. The questionnaires were used to collect the quantitative data with random sampling from 300 people. In the qualitative and quantitative data analysis, the descriptive statistics was used to analyze and summarize results. This research results demonstrated that the developmental activities in the community-based tourism was to be considered in 2 aspects. The first is, to build up tourist satisfaction and the second is, to build up benefit participation to the local community. However, the study result also found 4 factors that affected the achievement of the community-based tourism activities in Kat Kong Ta Walking Street. Firstly, the potential readiness of the area, secondly, the diversity of products and services maintenance, thirdly, management by community participation and finally, the integration of the tourism development into strategic planning of local government and government agencies at the provincial level.

Keywords : Community-based Tourism, Kat Kong Ta Walking Street, ASEAN

บทนำ

ในขณะที่ประเทศไทยกำลังมุ่งสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community) ในปี พุทธศักราช 2558 การท่องเที่ยวเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยภาพรวมของประเทศ จากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของตลาดนักท่องเที่ยว และแนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจจีน เศรษฐกิจเอเชีย-อาเซียน และบางประเทศในยุโรป ซึ่งเป็นกลุ่มที่นิยมมาท่องเที่ยวในประเทศไทย (เดลินิวส์, 2553: ออนไลน์) ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของปริมาณนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทำให้หลายหน่วยงานราชการในระดับจังหวัดและหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจังหวัดลำปางซึ่งเป็นจังหวัดที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นลำดับ 3 ในภูมิภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่อยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดลำปาง ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและ

พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดลำปาง, 2555: 99) เพื่อให้ภาคการบริการและการท่องเที่ยวมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง เป็นแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วย ผู้อยู่อาศัย ผู้ค้าขาย วัด และกลุ่มคณะกรรมการจัดการ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมกาดกองต้า (มุกดา ท้วมเสน, 2554: 69) ซึ่งต้องอาศัยกิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ “กาดกองต้า” คือตลาดตรอกท่าไม้ที่เคยรุ่งเรืองในอดีต ในยุคที่ลำปางเป็นศูนย์กลางการค้าไม้สักของภาคเหนือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2383 จนกระทั่งเริ่ม

ชะลอตัวช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เลียบริมฝั่งแม่น้ำวัง ด้านทิศตะวันออก เดิมเป็นท่าจอดเรือขนถ่ายสินค้าขึ้นลง และทำล่องซุงไปยังปากแม่น้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ จึงชักชวนไปด้วยผู้คนหลากหลายที่มา ความผสมกลมกลืนทางเชื้อชาติมีตั้งแต่ชาวไทยใหญ่ ชาวอินเดีย ชาวพม่า ที่มาทำป่าไม้ ชาวพม่าพื้นถิ่น ชาวอังกฤษที่ได้สัมปทานป่าไม้ และชาวขมุที่มาเป็นแรงงาน เกิดเป็นแหล่งชุมชนค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้าอย่างคึกคัก (กิตติศักดิ์ เองชฎีกุล, 2552: 10)

กาดกองต้า เคยเป็นตลาดขายสินค้าที่มีความเจริญรุ่งเรือง ในยุคของเจ้าหน่นชัยขวสิต เจ้าครองนครลำปาง แต่เดิมจังหวัดลำปางถือเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการทำไม้สักที่สำคัญของภาคเหนือ การขนส่งสินค้านิยมใช้การขนส่งทางเรือ เนื่องจากประหยัดและสะดวก ย่นการค้า จึงมักเกิดขึ้นตามริมฝั่งแม่น้ำใหญ่ๆ สำหรับกลุ่มประเทศที่เข้ามาค้าขาย ได้แก่ อังกฤษ พม่า และจีน ซึ่งชาวจีนเป็นกลุ่มการค้าที่เข้ามาค้าขายและตั้งถิ่นฐานเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลทำให้เกิดชุมชนการค้าขงขึ้น ดังนั้นกาดกองต้าจึงถูกเรียกอีกชื่อว่า “ตลาดจีน” ซึ่งเป็นตลาดที่เคยรุ่งเรืองในช่วงเวลาหนึ่งแล้วก็เริ่มร่วงโรย เนื่องจากมีการขยับขยายขึ้นไปอยู่บนถนนสายกลาง หรือถนนทิพย์ช้าง เพื่อหนีสภาวะน้ำท่วมที่คุกคามทุกปี และเมื่อรถไฟขบวนแรกมาถึงจังหวัดลำปางก็ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอันหลากหลายตามมา ส่งผลให้ความเจริญย้ายไปอยู่ที่ย่านสถานีรถไฟและกลายเป็นชุมชนการค้าใหม่ ตลาดจีนจึงแปรเปลี่ยนสภาพไปเป็นย่านที่อยู่อาศัย และจนถึงวันนี้ตลาดจีนเดินทางมาไกลมากจากจุดเริ่มต้น ผู้คนเปลี่ยนผ่านจากรุ่นสู่รุ่น คงเหลือเพียงอาคารเก่าแก่ที่ยังคงรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบต่างๆ ไม่ว่าจะป็นเรือนปั้นหย่า เรือนมะนิลา เรือนขนมปังขิง และตึกฝรั่งที่ทุกอาคารแทบจะสร้างชิดกัน หน้าหน้าเข้าหาถนน เปิดหน้าร้านเพื่อค้าขาย และยังมีภรณ์าอิฐและปูนมาใช้ในการก่อสร้างด้วย ทำให้มีความแข็งแรงทนทานหลายหลังจึงยังยืนหยัดผ่านกาลเวลามาได้ถึงทุกวันนี้ (กิตติศักดิ์ เองชฎีกุล, 2552: 19, 31, 33)

ความเป็นชุมชนการค้าแห่งตลาดจีน หรือที่เรียกว่ากาดกองต้า นั้น ถูกถือป็นขึ้นมาจากโครงการถนนคนเดิน “กาดกองต้า กองฮิมวัง อาหารฮิมน้ำ” ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยบขของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่ต้องการให้เทศบาลนครลำปางอนุรักษ์ถนนตลาดเก่าเป็นถนนสายประวัติศาสตร์ หากแต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงถูกทิ้งช่วงไปนาน กระทั่งช่วงเทศกาลสงกรานต์ ปี พ.ศ. 2548 ถนนคนเดินกาดกองต้าก็มาถึงจุดเปลี่ยน เมื่อคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดถนนคนเดินกาดกองต้ามากขึ้น โดยช่วยกันตกแต่งถนนเส้นนี้อย่างน่าตื่นตาด้วยโคม 1,500 ดวง เชิญ ดร.นิมิตร จิวะสันติการ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครลำปาง มาเปิดงานด้วยความประทับใจ นำไปสู่การคัดเลือกคณะกรรมการชุมชน ชุมชนละ 7 คน มาเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการกาดกองต้า โดย นายขวัญพงษ์ คมสัน ได้รับเลือกเป็นประธานและมีวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี ซึ่งคณะกรรมการชุมชนและคณะกรรมการบริหารจัดการกาดกองต้าเป็นอิสระต่อกัน มิได้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จนในที่สุดก็เปิดตัวอย่างเป็นทางการในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2548 (กิตติศักดิ์ เองชฎีกุล, 2552: 104)

กิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ครอบคลุมพื้นที่บริเวณถนนตลาดจีนและถนนอาหารปลอดภัย บริเวณถนนริมแม่น้ำวัง ตั้งแต่สะพานรัชฎาถึงสะพานรัตนโกสินทร์ การจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า กำหนดให้จัดกิจกรรมขึ้นทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลาประมาณ 17.00 – 22.00 น. บริเวณชุมชนกาดกองต้า ถนนตลาดเก่า แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เรียกว่า “ชุมชนกาดเก่าเหนือ” จัดสรรพื้นที่จากบริเวณสะพานรัชฎาจนถึงบริเวณหลังจันทน์ข้างวัดเกาะวาลุการาม บริเวณดังกล่าวได้จัดเป็นส่วนกิจกรรมการขายสินค้า การแสดงดนตรีพื้นเมืองและศิลปวัฒนธรรมของเด็กเยาวชนชุมชนต่างๆ ส่วนที่สอง เรียกว่า “ชุมชนกาดเก่าใต้” จัดสรรพื้นที่จากบริเวณหลังจันทน์จนถึงบริเวณร้าน Relax ระยะทางประมาณ 700 เมตร รวมถึงเส้นทางย่อยๆ ตามซอยต่างๆ เป็นส่วนจัด

กิจกรรมการจำหน่ายสินค้า ศูนย์ประชาสัมพันธ์ และกองอำนวยการ ปัจจุบันมีผู้ประกอบการลงทะเบียนขายสินค้าประมาณ 500-700 ราย ประเภทสินค้าที่นำมาจำหน่าย ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ของใช้ สินค้าพื้นเมือง และอาหารพื้นเมือง มีเม็ดเงินหมุนเวียนจากการจำหน่ายสินค้าไม่ต่ำกว่าวันละ 500,000 – 1,000,000 บาท ในหนึ่งเดือนจะมีเงินสะสมพร้อม 10,000,000 บาท และตลอดปีกว่า 100,000,000 บาท (อิทธิพล วัตตะกุมาร, 2555: ออนไลน์)

จากการที่เทศบาลนครลำปาง ได้ดำเนินโครงการกิจกรรมถนนคนเดินกาดก่องดำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลนครลำปาง และรองรับการค้าขายรูปแบบถนนคนเดินและถนนอาหารปลอดภัย (มุกดา ท้วมเสน, 2554: 47) ตลอดจนเพื่อย้อนยุควัฒนธรรมวิถีชีวิตคนเมืองและชุมชนในอดีตที่เคยรุ่งเรือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดการพัฒนาเมือง และได้กำหนดใช้พื้นที่เมืองให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเมือง ในหลายประเทศได้กลายเป็นที่รู้จักในฐานะแหล่งรวมงานศิลปะ วรรณศิลป์ และจิตรกรรม ตลอดจนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้แวะมาเยี่ยมชมการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดก่องดำ จังหวัดลำปาง ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดลำปาง จึงต้องจัดรูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเมือง และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รวมถึงต้องมีการประเมินผลความสำเร็จจากการจัดกิจกรรม เพื่อให้สามารถพัฒนาการบริหารจัดการโครงการโดยหน่วยงานภาครัฐ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ ดังนั้นเพื่อให้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืน นักวิจัยจึงสนใจทำการศึกษาผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนถนนคนเดินกาดก่องดำ จังหวัดลำปาง ในมิติด้านการสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว และด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นโดยให้ชุมชนท้องถิ่น

มีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ตลอดจนเพื่อสร้างผลประโยชน์และยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนท้องถิ่นโดยรวม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคลและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดก่องดำ จังหวัดลำปาง
2. เพื่อประเมินผลสำเร็จของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนถนนคนเดินกาดก่องดำ จังหวัดลำปาง ในมิติด้านการสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว และมิติด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น

1. *ขอบเขตพื้นที่ศึกษา* ครอบคลุมพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดก่องดำ จังหวัดลำปาง แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนชุมชนก่องดำเหนือ และชุมชนก่องดำใต้
2. *ขอบเขตด้านเนื้อหา* การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประเด็นการศึกษาใน 2 มิติ คือ ด้านการสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว และด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

2.1 ด้านการสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว เป็นการศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้จำหน่ายสินค้าและบริการในบริเวณกิจกรรมถนนคนเดินกาดก่องดำ จังหวัดลำปาง ซึ่งวัดจากความพึงพอใจในด้านการบริหารจัดการด้านช่วงเวลาและสถานที่ในการจัดกิจกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความปลอดภัย รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม

2.2 ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น เป็นการศึกษาผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนถนนคนเดินกาดก่องดำ

จังหวัดลำปาง โดยพิจารณาจากปัจจัยความสำเร็จจากการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นของผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง

3. *ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย* คือ นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ซึ่งได้แก่ ผู้จำหน่ายสินค้าและบริการที่ตั้งร้านถาวร ผู้จำหน่ายสินค้าและบริการเฉพาะกิจ คณะกรรมการบริหารกาดกองต้า และสันตนาการ ซึ่งไม่สามารถระบุขนาดประชากรที่แน่นอนได้จึงใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างชนิดไม่ทราบความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) โดยการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) และกำหนดขนาดตัวอย่างตามโควตา (Quota Sampling) จากกลุ่มประชากรดังกล่าว ทั้งนี้เมื่อพิจารณาความครอบคลุมคุณลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีและงบประมาณสนับสนุนการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมไว้เท่ากับ 300 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยว 120 คน และผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมได้แก่ ผู้จำหน่ายสินค้าและบริการที่ตั้งร้านถาวร 80 คน ผู้จำหน่ายสินค้าและบริการเฉพาะกิจ 80 คน คณะกรรมการบริหารกาดกองต้า 10 คน และสันตนาการ 10 คน

1. *วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล* การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ อาศัยระเบียบวิธีการวิจัยอยู่ 2 ลักษณะ คือ ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ (Survey Research) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) และระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยใช้การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานทางวิชาการ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามแหล่งที่มาของข้อมูลได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาใช้ในส่วนขอแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกแบบโควตาให้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อตอบคำถามจากการสัมภาษณ์เจาะลึก จำนวน 10 คน

2. *เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย* การวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้สำหรับการรวบรวมข้อมูลภาคสนามใน 2 วิธีการ คือ

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีภาระข้อคำถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยมีโครงสร้างของแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ส่วนที่สอง เป็นข้อมูลการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า ส่วนที่สาม เป็นข้อมูลความพึงพอใจของผู้รับบริการจากการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า และส่วนสุดท้าย เป็นข้อเสนอแนะทั่วไป

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Form) ในการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นคำถามแนวเดียวกับแบบสอบถาม โดยมีลักษณะคำถามปลายเปิดและไม่มีโครงสร้างตายตัว ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสตอบ และแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระภายใต้วัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. *วิธีประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล* การประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยการใช่โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติก่อนการวิเคราะห์ ข้อมูลนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนน้ำหนักในระดับ 1 – 5 และทำคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้วยเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์

สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ตามแนวทางของเบสต์ (Best, 1981 : 204-208) จากนั้นอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) แสดงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกประมวลเนื้อหาสาระเพื่อสรุปและบรรยายความ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ สามารถเสนอผลการวิจัยตามประเด็นการศึกษา ได้เป็น 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพส่วนบุคคลและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง

จากการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณผลการศึกษาสภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ทราบว่า คุณลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีร้อยละ 64.0 อายุระหว่าง 26 – 30 ปี มีร้อยละ 30.3 สถานภาพโสด มีร้อยละ 52.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีร้อยละ 39.0 ค่าขาย/ทำธุรกิจเป็นอาชีพหลัก มีร้อยละ 28.7 รายได้หลักจากการทำงานเฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ 5,001 – 10,000 บาท มีร้อยละ 54.3 ภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเมืองลำปางนอกเขตเทศบาลนครลำปาง มีร้อยละ 44.3 ได้รับข่าวสารการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ผ่านสื่อซึ่งส่วนใหญ่ไม่ระบุแหล่งที่มาของสื่อ มีร้อยละ 58.3 และเดินทางมาเที่ยวชมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง โดยรถยนต์ส่วนบุคคล มีร้อยละ 61.3 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว

คุณลักษณะทั่วไป	ร้อยละ	คุณลักษณะทั่วไป	ร้อยละ
เพศ		สถานภาพสมรส	
ชาย	35.7	โสด	52.0
หญิง	64.0	สมรส	39.3
*ไม่ระบุ	0.3	หม้าย/อย่าร้าง	8.0
		*ไม่ระบุ	0.7
อายุ		ระดับการศึกษา	
15 – 20 ปี	7.0	ประถมศึกษา	9.0
21 – 25 ปี	19.0	มัธยมศึกษาตอนต้น	9.7
26 – 30 ปี	30.3	มัธยมศึกษาตอนปลาย	11.0
31 – 35 ปี	16.7	อนุปริญญา	25.7
36 – 40 ปี	12.0	ปริญญาตรี	39.0
41 – 45 ปี	7.7	สูงกว่าปริญญาตรี	3.0
46 – 50 ปี	5.3	อื่น ๆ	2.7
ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	2.0		

คุณลักษณะทั่วไป	ร้อยละ	คุณลักษณะทั่วไป	ร้อยละ
อาชีพ		รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	
นักเรียน/นักศึกษา	17.3	ไม่เกิน 5,000 บาท	16.7
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	11.0	5,001 - 10,000 บาท	54.3
ลูกจ้างบริษัท/ห้างร้าน	21.7	10,001 - 15,000 บาท	19.7
รับจ้างทั่วไป	19.7	15,001 - 20,000 บาท	5.3
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจ	28.7	20,001 - 25,000 บาท	2.0
อื่น ๆ	1.7	มากกว่า 25,001 บาทขึ้นไป	2.0
ภูมิลำเนา		สื่อที่ใช้ในการรับข่าวสาร	
อำเภอเมืองในเขตเทศบาลนครลำปาง	41.0	วิทยุโทรทัศน์	20.3
อำเภอเมืองนอกเขตเทศบาลลำปาง	44.3	หนังสือพิมพ์/วารสาร	14.3
จังหวัดใกล้เคียง	12.7	ใบปลิว/สิ่งตีพิมพ์	7.0
อื่น ๆ	2.0	อื่นๆ	58.3
การเดินทางมาเที่ยวชมงาน			
เดินเท้า	2.7		
จักรยาน/จักรยานยนต์	31.0		
รถรับจ้างสาธารณะ	4.3		
รถยนต์ส่วนบุคคล	61.3		
อื่น ๆ	0.7		

สำหรับผลการศึกษาคณะคุณลักษณะของผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง พบว่าส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ร้อยละ 26.7 ส่วนใหญ่เป็นผู้จำหน่ายสินค้าและบริการเฉพาะกิจ ร้อยละ 53.7 ขายสินค้าประเภทเสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า ร้อยละ 37.0 และมีที่ตั้งร้านในถนนคนเดินกาดกองต้าแน่นอน ร้อยละ 84.4 โดยส่วนใหญ่มาจำหน่ายสินค้าและบริการเป็นประจำ ร้อยละ 87.4 รายได้จากการขายสินค้าและบริการจะอยู่ที่ประมาณ 5,001 – 10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 64.1 ผู้จำหน่ายสินค้าและบริการเฉพาะกิจส่วนใหญ่รับสินค้ามาจำหน่ายจากแหล่งขายส่งโดยตรง ร้อยละ 52.6 ซึ่งลักษณะการทำธุรกิจอยู่ในรูปแบบเจ้าของคนเดียว

ร้อยละ 92.3 และไม่เคยขาดทุนจากการจำหน่ายสินค้าและบริการในถนนคนเดินกาดกองต้า ร้อยละ 53.7 ส่วนสาเหตุที่มาจำหน่ายสินค้าและบริการในกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า เพราะต้องการหารายได้เสริมจากรายได้หลัก ร้อยละ 71.9 และนอกจากนั้นผู้จำหน่ายฯ ส่วนใหญ่ยังมีสถานที่จำหน่ายสินค้าอื่นนอกบริเวณการจัดกิจกรรมอีกด้วย ร้อยละ 59.6 และมีความเห็นว่าการมีกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้าต่อไป ร้อยละ 100.0 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงคุณลักษณะของผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง

คุณลักษณะทั่วไป	ร้อยละ	คุณลักษณะทั่วไป	ร้อยละ
ปี พ.ศ. ที่เข้าร่วมกิจกรรม		รายได้จากการขายสินค้าและบริการเฉลี่ยต่อเดือน	
2547	0.4	ไม่เกิน 5,000 บาท	19.3
2548	15.9	5,001 - 10,000 บาท	64.1
2549	21.9	10,001 - 15,000 บาท	15.2
2550	26.7	15,001 - 20,000 บาท	1.1
2551	17.4	20,001 - 25,000 บาท	0.4
2552	17.8		
ประเภทของร้านค้าและบริการ		ลักษณะของธุรกิจ	
จำหน่ายสินค้าและบริการเฉพาะกิจ	53.7	เจ้าของคนเดียว	92.3
จำหน่ายสินค้าและบริการที่มีร้านอยู่เดิม	46.3	รวมกลุ่มกัน	7.4
ประเภทของสินค้าและบริการ		การจำหน่ายสินค้าและบริการนอกบริเวณการจัดกิจกรรม	
เซรามิค	2.6	จำหน่าย	59.6
เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า	37.0	ไม่จำหน่าย	40.4
งานไม้	1.9		
ของใช้ทั่วไป	11.5	ความถี่ในการขายสินค้าและบริการ	
เครื่องประดับ	14.1	เป็นประจำ	87.4
อาหาร เครื่องดื่ม	17.4	ไม่แน่นอน	12.6
บริการต่าง ๆ เช่น นวด	1.0		
ของฝาก/ของที่ระลึก	5.6		
อื่นๆ	8.9		
ลักษณะของสินค้าและบริการที่จำหน่าย		การขาดทุนจากการจำหน่ายสินค้าและบริการ	
ผลิตเพื่อขายเอง	26.3	ไม่เคย	53.7
รับจากผู้ผลิตมาขาย	10.0	บ่อยมาก	2.2
รับจากแหล่งขายส่งมา	52.6	นาน ๆ ครั้ง	35.9
อื่นๆ	11.1	ไม่แน่นอน	8.1
สาเหตุที่จำหน่ายสินค้าและบริการ		การตั้งร้านค้า	
ทำให้จำหน่ายสินค้าได้มากขึ้น	17.8	แน่นอน	84.4
ลดต้นทุนการโฆษณาสินค้า	3.3	ไม่แน่นอน	15.6
หารายได้เสริมจากรายได้หลัก	71.9	การจัดกิจกรรมต่อไปในอนาคต	
ไม่มีที่ขายอื่น	1.9	ควรจัด	100.0
อื่นๆ	5.2	ไม่ควรจัด	0.0

ในการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมถนนคนเดินภาคองต้า จังหวัดลำปาง ผู้วิจัย
ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจ
ต่อการจัดกิจกรรมถนนคนเดินภาคองต้า จังหวัดลำปาง
โดยทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนร่วมใน
กิจกรรมถนนคนเดินภาคองต้า จังหวัดลำปาง ผลการ
ศึกษาทำให้ทราบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
และผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่ในเกณฑ์ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

3.68 และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า นักท่องเที่ยวและผู้
ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความพึงพอใจในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
ด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.77 รองลงมา
พึงพอใจในสภาพแวดล้อมด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 พึงพอใจ
ในการบริหารจัดการด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และมีความ
พึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยด้วยค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
เท่ากับ 3.57 (เมื่อเทียบกับประเด็นอื่นๆ) รายละเอียด
ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อการจัดกิจกรรม
ถนนคนเดินภาคองต้า จังหวัดลำปาง

ข้อคำถาม	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การบริหารจัดการ			
1. ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ในการประสานงาน	3.65	0.77	มาก
2. อธิบายของเจ้าหน้าที่	3.62	0.77	มาก
3. การให้ความรู้และคำแนะนำ	3.62	0.79	มาก
4. ความกระตือรือร้นในการให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.75	0.81	มาก
5. ราคาเช่าที่	3.81	0.91	มาก
รวม	3.69	0.81	มาก
การอำนวยความสะดวก			
1. ความสว่างของแสงไฟบริเวณงาน	3.84	0.83	มาก
2. ค่าเช่าไฟฟ้า ค่าเช่าที่	3.79	0.86	มาก
3. สถานที่จอดรถของคนที่มาขายสินค้าและบริการ	3.57	0.97	มาก
4. บรรยากาศและสถานที่จัดงาน	3.76	0.77	มาก
5. วันในการจัดกิจกรรม	3.76	0.73	มาก
6. วันในการจัดกิจกรรม	3.79	0.77	มาก
7. ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม	3.70	0.88	มาก
8. ขนาดของพื้นที่ขายสินค้าและบริการ	3.72	0.84	มาก
9. ที่ตั้งในการขายสินค้าและบริการ	3.85	0.80	มาก
10. ความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรม	3.87	0.80	มาก
10. ช่องทางเดินชมสินค้าและบริการ	3.87	0.80	มาก
รวม	3.77	0.83	มาก

ข้อความ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สภาพแวดล้อม			
1. ความสะอาดของพื้นที่	4.01	2.44	มาก
2. ความเพียงพอของจำนวนถังขยะ	3.48	1.03	มาก
3. ระบบการกระจายเสียงภายในงาน	3.73	0.86	มาก
4. การถ่ายเทอากาศภายในงาน	3.83	0.81	มาก
5. ระบบสาธารณูปโภคภายในงาน เช่น ห้องน้ำ	3.51	1.13	มาก
รวม	3.71	1.25	มาก
การรักษาความปลอดภัย			
1. ระบบความปลอดภัยภายในงาน	3.60	0.88	มาก
2. ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	3.53	0.97	มาก
รวม	3.57	0.93	มาก

โดยจากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ทั้งความคิดเห็นทางด้านบวก และทางด้านลบที่ควรปรับปรุง สรุปสาระสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตามมิติด้านการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว ได้ 4 ประการต่อไปนี้

ประการที่ 1 การบริหารจัดการถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง เป็นแหล่งชุมชนย่านตลาดเก่าที่มีเอกลักษณ์ของสถานที่ ความมีเสน่ห์ของสถาปัตยกรรมบ้านเรือนเก่าแก่ เป็นสิ่งที่แสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงถือเป็นการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ในระยะแรกของการดำเนินการให้สิทธิแก่คนในชุมชนก่อน โดยเจ้าของบ้านจะได้สิทธิในการจำหน่าย 1 แผงหน้าห้อง แต่ถ้าเจ้าของบ้านมีพื้นที่มากกว่า 1 ห้อง ต้องคืนสิทธิครึ่งหนึ่งให้แก่ชุมชน เพื่อให้คณะกรรมการจัดสรรให้ผู้จำหน่ายสินค้าและบริการรายอื่นมาจำหน่าย ซึ่งผู้จำหน่ายสินค้าและบริการต้องมาจำหน่ายสินค้าด้วยตนเองทุกครั้งไม่อนุญาตให้ผู้อื่น รวมถึงสินค้า

ที่จำหน่ายในกาดกองต้า ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการก่อนจำหน่าย และเนื่องจากสถานที่จัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้าเป็นพื้นที่สาธารณะ เทศบาลนครลำปางหรือคณะกรรมการบริหารจัดการกาดกองต้า จึงไม่สามารถเก็บค่าเช่าแผงจากผู้จำหน่ายได้ ยกเว้นค่าไฟฟ้าที่ต้องเสียให้แก่เจ้าของบ้านที่แผงค้ำนั้นต่อไฟฟ้ามาใช้นอกจากการจำหน่ายสินค้า คณะกรรมการฯ ได้จัดสรรพื้นที่ให้มีการแสดงตามจุดต่างๆ บนถนนคนเดินกาดกองต้าตลอดสาย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและมีพื้นที่หลักอยู่บริเวณหน้าอาคารหม่องหงวยสิน ซึ่งเป็นเวทีการแสดงหรือลานกิจกรรมที่เน้นด้านวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน การบริหารจัดการที่ผ่านมาส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพึงพอใจต่อการจัดการถนนคนเดินกาดกองต้าเป็นอย่างดี หากแต่มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้น อาทิเช่น ความชัดเจนและโปร่งใสในการเช่าพื้นที่จำหน่ายสินค้าหรือการจัดระเบียบและหลักเกณฑ์การใช้พื้นที่จำหน่ายสินค้า การติดป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัด การปรับปรุง

สินค้าที่จำหน่ายให้มีความหลากหลาย การจัดพื้นที่สำหรับจำหน่ายสินค้าให้เป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมสาธิต การผลิตสินค้าหัตถกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพ การปรับปรุงระบบเครื่องเสียง ไฟฟ้า น้ำดื่ม และห้องน้ำ ให้มีอย่างเพียงพอ และการสร้างบรรยากาศให้มีเอกลักษณ์ และจุดเด่น เป็นต้น

ประการที่ 2 การอำนวยความสะดวก ถนนคนเดิน กาดกองต้า จังหวัดลำปาง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่ปี 2548 เทศบาลนครลำปางได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเหมาะสม โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจมากต่อช่วงเวลาและสถานที่ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง และคิดว่ามีความเหมาะสมมากแล้ว หากแต่มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มระยะเวลาในการจัดการกิจกรรมอีก 1 วัน คือ วันศุกร์ และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมอื่นเพิ่มเติมรวมทั้งกิจกรรมในโอกาสพิเศษด้วย เช่น กิจกรรมปีใหม่ นอกจากนี้เสนอแนะให้ส่งเสริมกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนา หรือกิจกรรมของศูนย์คนพิการหรือกิจกรรมของหน่วยงานอื่นๆ มาร่วมแสดงให้มากขึ้นด้วย

ประการที่ 3 สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก บรรยากาศและสภาพแวดล้อมโดยรวมของบริเวณถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง อยู่ในระดับดีมาก รวมทั้งบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรมมีการรักษาความสะอาดและได้รับความร่วมมือในการเก็บขยะจากผู้จำหน่ายสินค้าและบริการเป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม หากแต่มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกให้ชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น และควรปรับปรุงระบบการถ่ายเทสิ่งสกปรกมิให้ส่งกลิ่นเหม็น อีกทั้งยังควรมีที่นั่งพักเป็นระยะ ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น

ประการที่ 4 ระบบรักษาความปลอดภัย ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพึงพอใจต่อระบบรักษาความปลอดภัย ซึ่งเทศบาลนครลำปางร่วมกับตำรวจจราจร สถานีตำรวจภูธร

เมืองลำปาง ได้ดำเนินการจัดสรรพื้นที่จอดรถยนต์และรถจักรยานยนต์เพื่อรองรับผู้จำหน่ายสินค้าและนักท่องเที่ยวไว้ในบริเวณใกล้เคียง โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทั้งยังจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจมาคอยตรวจตราทุกอาทิตย์ที่มีกิจกรรม เพื่อป้องกันปัญหาการโจรกรรมรถและทรัพย์สิน นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารจัดการกาดกองต้าและอาสาสมัครในชุมชน ร่วมเป็นเจ้าหน้าที่กระจายตัวอยู่โดยทั่วตลาด เพื่อทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยอย่างเต็มที่ หากแต่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแต่งกายให้ถูกต้องชัดเจน เพื่อไม่ให้สับสนปะปนกับคนทั่วไป และควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลโซนที่ค่อนข้างอันตรายมากกว่านี้ โดยเฉพาะบริเวณที่จอดรถในซอยที่มีความสว่างไม่เพียงพอ เป็นต้น

ประเด็นที่ 2 ผลประเมินความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง จากการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาสามารถสรุปสาระสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตามมิติด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการจัดกิจกรรม อันประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1) ศักยภาพความพร้อมของพื้นที่ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เนื่องจากตลาดจีนหรือกาดกองต้าเป็นชุมชนที่มีประวัติมายาวนาน เคยเป็นศูนย์กลางการค้าของลำปางแห่งแรก อาคารบ้านเรือนเก่าแก่หลายหลัง ยังคงศิลปะการก่อสร้างที่สวยงามและยังคงกลิ่นอายของวัฒนธรรมเก่าแก่ของจังหวัดลำปาง รวมถึงหอศิลป์ลำปาง มูลนิธินิยมปัทมะเสวี ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ใหม่ของชุมชนชาวลำปาง เหล่านี้ล้วนเป็นความโดดเด่นจากบรรยากาศที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น

2) การรักษาความหลากหลาย เนื่องจากมีรูปแบบการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่ค่อนข้างหลากหลายและ

ต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการ กิจกรรมนันทนาการ อาทิเช่น “ยอดนักอ่านประจำเดือน” “แอ่ววัดแอ่วเวียง” “โครงการห้องสมุดสัญจร” เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ตลอดจนกิจกรรม “การเล่นดนตรีพื้นเมือง” เพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ล้านนา เหล่านี้ก็จะช่วยเติมเต็มความมีชีวิตชีวาให้ถนนคนเดินกาดกองต้า กรอบกับขนาดความยาวของถนนที่พอเหมาะพอดีต่อการเดินพักผ่อน ซึ่งเป็นสิ่งช่วยเสริมให้การเดินเล่นบนถนนคนเดินกาดกองต้าเป็นไปอย่างน่ารื่นรมย์ ทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนในครอบครัว และสร้างเศรษฐกิจรายได้ระดับจังหวัด

3) การบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม ถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง เป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ตั้งแต่การศึกษาค้นคว้าหาความต้องการของชุมชนเพื่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว การร่วมคิดและหาวิธีการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น การร่วมวางนโยบายและวางแผนตัดสินใจจากการคัดเลือกตัวแทนในชุมชนกอดต้าเหนือและกอดต้าใต้ มาร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารกาดกองต้า เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและวางระเบียบการตั้งแผงจำหน่ายสินค้าและบริการ รวมทั้งจัดระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยในชุมชนถนนคนเดินกาดกองต้า ร่วมปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานให้บรรลุตามที่กำหนดไว้ และร่วมควบคุม

ติดตามประเมินผล การบริหารจัดการที่มุ่งให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการท่องเที่ยว จึงส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นที่ยั่งยืน

4) การรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผน เป็นการรวมแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยจากนโยบายส่งเสริมของเทศบาลนครลำปาง ที่ได้ริเริ่มและส่งเสริมผลักดันทำให้กิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า กลายเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ประโยชน์แก่ชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม หากแต่ทุกวันนี้เทศบาลนครลำปางไม่ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องแล้ว เนื่องจากนโยบายที่พยายามถ่ายโอนการบริหารจัดการคืนให้แก่ชุมชน

นอกเหนือจากความสำเร็จดังกล่าวแล้วนั้น แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง อันเป็นแนวคิดความร่วมมือของชุมชนที่มีเจตนารมณ์เพื่อให้กาดกองต้าได้กลับฟื้นคืนชีวิตชีวาอีกครั้ง ยังควรต้องคำนึงถึงปัจจัยส่งเสริมอื่นอีกด้วย โดยเฉพาะการปรับแผนการบริหารจัดการ อาทิเช่น การบริหารความหลากหลายและการกระจุกตัวของสินค้าและบริการ การกำหนดนโยบายและมาตรการการครอบครองพื้นที่ระยะยาว การจัดระบบการจราจร และการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เป็นต้น

รูปที่ 1: สถาปัตยกรรมอาคารบ้านเรือนสมัยเก่าและบรรยากาศการจำหน่ายสินค้าบริเวณถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง (กิตติศักดิ์ เสงฆ์กุล, มปป.: ออนไลน์)

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ต้องอาศัยการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว และการสร้างควมมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น (บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา, 2545: 19-20) โดยกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ด้านการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการสร้างควมพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว จากการประเมินระดับสำเร็จของการจัดกิจกรรมโดยใช้เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) (วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2541: 44) และจากการวัดระดับความพึงพอใจตามแนวคิดของ Caster Goird (1973 อ้างใน ธัญกาญจน์วัฒนานนท์, 2547: 21) ที่วัดระดับความพึงพอใจจากความสนใจและทัศนคติของบุคคลต่อคุณภาพและสภาพของกิจกรรม ดังนั้นความสำเร็จของกิจกรรมจึงไม่สามารถวัดได้จากปัจจัยสภาพส่วนบุคคล แต่สามารถวัดได้จากความพึงพอใจของผู้รับบริการ นั่นคือนักท่องเที่ยว

ผู้จำหน่ายสินค้าและบริการ คณะกรรมการบริหารจัดการ และผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ทั้งนี้ผลการศึกษาพบระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ในระดับดีทุกด้านทั้งในด้านรูปแบบการบริหารจัดการ การอำนวยความสะดวก สดวก สภาพแวดล้อม และการรักษาความปลอดภัย และพบปัจจัยความสำเร็จของการจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้าหลายประการ ได้แก่ ศักยภาพความพร้อมของพื้นที่ การรักษาความหลากหลาย การบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม และการรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดกิจกรรมถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง มีแนวคิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เพิ่มการจ้างงาน และกระจายรายได้สู่ชุมชน เป็นแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) รูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพ

เชิงวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ในการดูแลและรักษาทรัพยากรของชุมชน โดยให้ทุกภาค ส่วนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ กิจกรรมการท่องเที่ยว (วิญญา พิชญกานต์, 2544 อ้างใน วัชรวิรรณ ศศิผลิน, 2549: 14) นั่นเพราะชุมชนเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการท่องเที่ยว จึงต้องให้ชุมชน ซึ่งเป็นผู้รู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนดีกว่าผู้อื่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ และกรรมสิทธิ์ของชุมชนเอง (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 155; Harold & Rosa, 2009) โดยหน่วยงานรับผิดชอบ ระดับท้องถิ่นเช่นเทศบาลนครลำปาง ไม่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการมากนัก ดังคำกล่าว ของนายกเทศมนตรีนครลำปาง “บ้านเมืองเป็นของเขา ต้องให้เขามีส่วนร่วมคิด ร่วมจัดการ ร่วมดำเนินการเพื่อ ประโยชน์ของเขาเอง” (นิมิตร จิวะสันติการ, สัมภาษณ์ อ้างใน กิตติศักดิ์ เสงษ์ภูมิกุล, 2552: 109)

สรุป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมิน ผลสำเร็จของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของ ชุมชนถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง โดยการ ประเมินจากสภาพจริงจากการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งที่ เป็นผลโดยตรงจากการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ชุมชน อนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนกาดกองต้า

ในอดีต และผลที่ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น แต่มีผลกระทบต่อ ประชาชนโดยรวม นั่นคือแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของ จังหวัดลำปาง ซึ่งเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมที่สอดคล้อง กับแผนพัฒนาเมือง และสอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่น

จากผลการศึกษานำมาสู่บทสรุปความสำเร็จในการ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาชุมชน ถนนคนเดินกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ที่ว่า การพัฒนา การท่องเที่ยวชุมชนแบบยั่งยืนด้วยกิจกรรมถนนคนเดิน กาดกองต้า จังหวัดลำปาง ต้องพิจารณาแนวทางการพัฒนาใน 2 ประการ คือ ประการแรกด้านการสร้างความพึงพอใจ ให้แก่นักท่องเที่ยว และประการสองด้านการสร้างการมี ส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ชุมชน ซึ่งมีบทบาทในฐานะสมาชิกของสังคมจะต้องร่วมมือกัน ในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน บทบาทของ ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวจะมีความสำคัญสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วย งานราชการในระดับจังหวัดจะต้องร่วมกันรับผิดชอบดูแล ช่วยเหลือและวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบ ผลสำเร็จต่อ การพัฒนาโดยรวมจึงจะเกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการ ขยายตัวทางเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน และเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงรุกของจังหวัดลำปาง ให้มีความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน และเพื่อยกระดับสู่การ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ เสงขมภูกุล. (2552). *กาดกองต้า ย่านเก่าเล่าเรื่องเมืองลำปาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: มติชน.
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดลำปาง. (2555). *แผนพัฒนาจังหวัดลำปาง 4 ปี (2557-2560)*. สำนักงานจังหวัดลำปาง.
- เดลินิวส์. (2553). *แนวโน้มธุรกิจที่ไปได้ดี SMEs 8 กลุ่ม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2553, จาก: <http://www.thai-aec.com/682#ixzz2MpwHKzLT>.
- ธิตพล วัตตะกุมาร. (2555). *กาดกองต้าดินแดนของคนล้านนา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2555, จาก: <http://donutphoto.multiply.com/photos/album/22/22>.
- ธัญ กาญจนวัฒนานนท์. (2547). *การประเมินผลโครงการถนนคนเดิน จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว) เชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- มุกดา ท้วมแสน. (2554). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการถนนคนเดินกาดกองต้า อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง) เชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2541). *การประเมินผลในระบบเปิด*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วัชรวิวรรณ ศศิผลิน. (2549). *การจัดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว: กรณีศึกษากิจกรรมถนนคนเดินในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว) เชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. Englewood Cliff, NJ: Prentice Hall.
- Goodwin H. & Santilli R. (2009). *Community-Based Tourism: a Success?*. Retrieved on 10 March 2013, from <http://www.andamandiscoveries.com/press/press-harold-goodwin.pdf>

Daungporn Puttawong received her Bachelor Degree of Sciences with a major in Statistics from Chiangmai University in 1998. In 2005, she graduated Master of Sciences in Information Technology and Management from Chiangmai University. In July 2013, she is graduating with a Doctor of Philosophy in Development Administration from Suan Sunandha Rajabhat University. She is currently a full time Director of Research Center, Lampang Inter-Tech College, Thailand.

Saithong Ounnankat received her Bachelor of Faculty of Social Sciences and Humanities , major in Library Science from Chiang Rai Rajabhat Institutes in 1998. In 2006, she graduated Master of Education in Department of Educational Communications and Technology from Sukhothai Thammathirat Open University. In 2012, she was studying Master of Information Studies from Srinakharinwirot University. She is currently a full time librarian in Special Service ISSN ISBN and Press Act Section, Information Resources Service Group, National Library of Thailand.